

NOSTANDART FLIPPED LEARNING TEXNOLOGIYASIDA TA'LIM BERISH NAZARIY ASOSLARI

Baybabayeva Sh.I. Katta o'qituvchi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti, Toshkent

Annotasiya: Hozirgi kunda ta'lim jarayonida innovatsion interfaol pedogogik texnologiyalardan foydalanib dars o'tishning samaradorligi yaqqol ko'zga tashlanmoqda. Zamonaviy pedogogik texnologiyalar qo'llanilgan mashg'ulotlar talabani o'zi izlanishiga ya'ni mustaqil o'rganib taxlil qilishga bag'ishlangan.

Kalit so'zlar: interfaol texnologiyalar, flipped learning texnologiyasi, ta'lim jarayoni, ta'lim turi, texnologik xarita, yakka va guruh mashqlari

N.N.Azizxo'jayeva o'z ilmiy izlanishlarida mustaqil ta'limga tegishli fikrlar bildiradi, unga ko'ra talabalarning faolligi ularning mustaqil ta'limi bilan muhim bog'langan bo'lib, talabani mustaqil izlanishi o'zidayoq talabani faolligi namoyon bo'ladi. Bilish mustaqilligi talabani mustaqil fikrlay olishi va shunga intilishi, yangi vaziyatlarda mo'ljalni o'z bilish va vazifalarni yechishga o'z yondashuvini topa bilish, tanqidiy yondashish va o'z xukmlarini chiqarish.[2] Bundan kelib chiqadiki, mustaqil ta'lim bilimlarni shakllantirish, ko'nikmalarni mustahkamlash va yangi vaziyatlarda amaliy qo'llash kabi didaktik vazifalar bilan bog'lanadi.

Zamonaviy pedogogik texnologiyalarda foydalanib talabalarni mustaqil ishlash jarayonlarida pedogog turli vazifalarni bajaradi. Birinchidan, u ushbu jarayonda shaxs va jamoaning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi, tarbiyalanishiga sharoit yaratadi. Ikkinchidan, esa pedogog boshqaruvchilik va yo'naltiruvchilik vazifasini bajaradi.[3] Oliy ta'limda innovatsion pedogogik texnologiyalardan foydalanish sifatini yaxshilashga imkon beradi va tez o'zgaruvchan jamiyatning ehtiyojlariga va iqtisodiy sharoitlar mos kelishiga sharoit yaratadi.

“Hozirgi informatsion texnologiyalar jadal rivojlanayotan zamonda har bir sohada turli o'zgarishlar kuzatilmoqda. Informatsion texnologiyalardagi yangidan-yangi innovatsiyalar ta'lim tizimining revolyutsiyasiga sabab bo'ldi”-degan fikr S.Seizi tomonidan bildirilgan bo'lib, u yuqoridagi fikrga qo'shimcha qilib, jahon internet tarmog'i masofaviy ta'lim yoki onlayn ta'lim kabi terminlarni kirib kelishiga sabab bo'ldi deydi.[4] Masofaviy ta'lim aynan yuqori ta'lim tizimida keng qo'llanishi uning samarali va samarasiz tomonlarini o'rganishga keng imkon yaratdi. Hamda an'naviy

ta'li

m hamda masofaviy ta'limni birga biriktirib o'tish texnologiyasi yangi termin paydo bo'lishiga sabab bo'ldi. Ushbu termin fanda blended learning, gibrid yoki aralash o'qitish texnologiyalari bilan tanildi. Ana'naviy ta'lim ham, masofaviy ta'lim ham o'z kamchiliklariga ega, blended learning texnologiyasi maqsadi esa ushbu ikki turdagi ta'limni samarali jihatlarini kombinatsiyasini amalga oshirishdan iboratligi ta'kidlaydi.[5]

Shunday qilib, "Blended learning" texnologiyasi turli ta'lim turlarining strategiyalarini qamrab oladi. Bugungi kunda "Blended learning" texnologiyasi asosidagi dasturlar bir necha ta'lim turlarini birlashtirish orqali, ulardan ustunlikka ega bo'lmoqda.

Bundan tashqari ular talabalarni mustaqil ishlarini tashkil etish haqida so'z yuritishar ekan, uning asosiy sharoitlari quyidagilar deb belgilashgan: jadval dars davomida mustaqil fikrlash faoliyati; darsdan tashqari vaqtda mustaqil ishlar; oilaviy sharoitda mustaqil ishlar; AKT bilan muloqot davomidagi mustaqil ishlar; ijodiy tadqiqot ishlariga yaqin harakatlar; talabalarda mustaqil muammolarni yechishidagi harakatlar; individual va guruhiy xususiyatlar; individualizatsiyalashtirilgan mustaqil ishlar; yordam hamda ijodiy yordamni tashkil qilish uchun harakatlar. Yuqorida keltirilgan "Blended learning" texnologiyasi amalda qo'llaydigan vositalar ushbu ta'limning muvaffaqiyatini ta'minlash uyaun faol qo'llaniladi.

Mustaqil talim talabalarga bir qator jihatlar bilan samarali hisoblanadi, ya'ni talaba maustaqil fikrlay olishi bilan bir qatorda qarorlar qabul qilishga o'rganadi, metodik vazifalarni hal qila oladi, darsning maqsad va vazifalarini belgilay oladi, dars bosqichlarini, ularda qilinadigan vazifalarni aniqlay oladi o'rgatiladigan til va nutq materiallarini taxlil qila oladi va tayyorlay biladi, texnik vositalarni qo'llay oladi deb izohlanadi.[6]

Yuqorida mustaqil ta'limni amalga oshirish jarayonidagi sharoitlarini muhokama qilar ekanmiz, ingliz tili metodikasida mustaqil ishlarni tashkil qilish oliy ta'lim muassasalarida keng yo'lga qo'yish muxim ahamiyat kasb etadi deb ishonamiz, bundan tashqari mustaqil ta'limda mustaqil ishlar tizimini to'g'ri amalga oshirish ham muhim o'ringa ega ekanligiga urg'u beramiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Azizan, F.Z. Blended Learning in Higher Education Institution in Malaysia. Rroseedings of Regional Sonferense on Knowledge Integration in IST. 2010.

2. Azizzojayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma.-T.:O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamgarmasi nashriyoti.2006, 160 b. (36b)

3. Ishmuxammedov R., Abduqodirov A., Pardayev A., Ta'limda innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedogog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). -T:Iste'dod,2008.-180b-14b.

4. Одилов, Х. А., Эминов, Р. И., & Одилов, Ж. А. (2023). БОЛАЛАРДА БУЙРАКЛАР ИККИ ТОМОНЛАМА СИЙДИК ТОШ КАСАЛЛИГИ ДАВОЛАШ ТАКТИКАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. Engineering problems and innovations.

5. Odilov, X. A., Mirzajonova, S. A., & Rustamov, A. (2023). ATEROSKLEROZ TIBBIYOTDAGI DOLZARB MUAMMO VA UNGA AMALIY TAVSIYALAR. Engineering problems and innovations.

6. Odilov, X. A., & Eminov, R. I. (2023). CLINICAL OBSERVATIONS AND DIAGNOSTIC TECHNIQUES IN CHILDREN WITH COVID-19. Экономика и социум, (6-1 (109)), 343-349.

7. Odilov, X. A., & Kh, K. S. (2023). INDICATORS OF CENTRAL HEMODYNAMICS, VENTILATION, OXIMETRY AND BLOOD FILLING OF THE BRAIN DURING INDUCTION OF ANESTHESIA WITH SEVOFLURANE IN CHILDREN. Экономика и социум, (6-2 (109)), 313-319.

8. Аллаев, М. Я., Мирзакаримов, Б. Х., Одилов, Х., Абдувалиева, Ч. М., Кадиров, К. З., & Халилов, Ш. К. (2022). Выбор оптимальных методов лечения при инвагинационной кишечной непроходимости у детей. Вестник экстренной медицины, 15(6), 19-22.

9. Мамасайдов, Ж. Т., & Ганижонов, П. Х. (2023). МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ СЛИЗИСТЫХ ОБОЛОЧЕК ПИЩЕВАРИТЕЛЬНОГО ТРАКТА ПРИ СТЕССЕ. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 4(5), 541-546.

10. Мамасайдов, Ж. Т., & Ганижонов, П. Х. (2023). МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ СЛИЗИСТЫХ ОБОЛОЧЕК ПИЩЕВАРИТЕЛЬНОГО ТРАКТА ПРИ СТЕССЕ. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 4(5), 541-546.